

DROOGTE COUNTEREN IN ONZE NATUURGEBIEDEN

Blue Deal-projecten van vitaal belang

De klimaatverandering zet zich almaar duidelijker door. Langdurige droge periodes afgewisseld met korte doch intensere buien zijn daar een voorbeeld van. Bij het beperken van de gevolgen kunnen onze laaggelegen natuurgebieden een groot verschil maken. Met middelen van het Blue Dealprogramma van de Vlaamse Overheid verwerft vzw Durme momenteel veelbelovende percelen in de regio Durme, Moervaart en Schelde om er vervolgens ook het waterbeheer te optimaliseren.

Door gebieden 'klimaatproof' in te richten beschermen we de vaak unieke natuurwaarden, én zorgen we voor meer veiligheid voor omwonenden. Zo werd afgelopen zomer onder andere een zeer kwetsbaar deel van de Reservaat Donkmeer ingericht met het oog op het sparen van oppervlaktewater en grondwater. Zowat 1 kilometer (!) aan slootjes en greppels werden ingericht zodat ze langer water vasthouden en laten insijpelen. Maar ook andere zones in ons werkingsgebied vielen in de 'prijzen'. Zo werd in reservaat de Fondatie van Boudelo een met huisvuil volgestort vijvertje opgeruimd en werd in reservaat de Linie een verlande vijver naast de Kruiskapel geslibruimd. Op deze manier herstelden we het continu waterhoudend karakter van beide vijvers en zullen deze zich opnieuw kunnen ontwikkelen tot hotspots van biodiversiteit.

In de strijd tegen klimaatverandering is het verminderen van onze uitstoot van broeikasgassen één belangrijk aspect, maar het aanpassen van ons landschap (adaptatie) is minstens zo belangrijk. In de regio Schelde-Durme hebben we voor die adaptatie een zeer belangrijke extra troef in handen: natte en laaggelegen gebieden. Die moeten

we dan ook ten volle benutten.

Met de uitgevoerde inrichtingswerken in de drie opgesomde gebieden slaan we geen twee maar vier vliegen in één klap:

- Minder verlies van snel naar rivieren afstromend water bij regen, en meer insijpeling in de bodem.
- Grote wateropslag bij een "waterbom", waardoor omwonenden beter beschermd zijn.
- Veel vastlegging van koolstof in de bodem van permanent natte gebieden, zelfs meer dan in een bosgebied!
- Behouden en bevorderen van zeldzame plant- en diersoorten (meer biodiversiteit).

Het grootste in 2022 uitgevoerde Blue-deal project vond plaats in de **Reservaat Donkmeer**, met name in deelgebied **Polsmeersen** (Overmere). Daar liggen kleinschalige natte hooilanden die nooit een intensief landbouwgebruik hebben gekend. Ze zijn doorspekt met een slotennetwerk en sommige delen kennen een bijzondere 'abiotiek'. Op sommige percelen borrelt er namelijk voedselarm kwelwater op dat hier en daar lang(er) blijft staan. Aangezien dit water afkomstig is van hoger gelegen, zanderige gronden, heeft het een ietwat aparte chemische samenstelling. In combinatie met de veenhoudende bodem van de graslanden zorgt dit voor een bijzonder stuk natte natuur met als ex-

jaren '80 toen de toenmalige eigenaars hun ver van wandelpaden gelegen recreatievijvertje volgestort hebben met massa's plastic, rubber, glas, frigo's, bakstenen, fietsen,...enz. In totaal werd niet minder dan 50 ton afval afgevoerd en werd het vijvertje en zijn oeverzone op een natuurlijke wijze heringericht.

Het derde uitgevoerde Blue-deal project afgelopen zomer betrof de slibruiming van een **grote voormalige visvijver naast de Kruiskapel te Eksaarde**. De vijver was na tien-

ponent **veenpluis**. Op slechts 1(!) andere plaats in de provincie Oost-Vlaanderen komt deze bijzondere plant voor. Minstens even spectaculair is het voorkomen van de **otter** in de Reservaatzone Donkmeer. Een soort die visrijke, heldere sloten nodig heeft en die dus mee zal profiteren van deze inrichtingswerken. Concreet focusten we ons in de Polsmeersen op het herstel van de hydrologie van de sloot, en meer bepaald het langer vasthouden van het bijzondere kwelwater en regenwater. We willen van het gebied opnieuw een 'natte spons' maken. Dat deden we door het flauwer maken van de oeverhelling van de sloot, het aanleggen van ondiepe drempels om water vast te houden in de sloten, en daarnaast verwijderden we maar liefst 300 ton voedselrijk slib en bodemmateriaal uit de slootstructuren! Dit geeft extra ruimte voor het opslaan van water en creëert eveneens geschikte biotopen voor zeldzame moeras- en waterplanten die niet houden van voedselrijk slib.

Bij het in de **Fondatie van Boudelo** uitgevoerd Blue-deal project lag de focus, naast het herstel van het vijvertje als waterhoudend element, uiteraard sterk op de **ruiming van het stort met huishoudelijk afval** zelf. Het stort is waarschijnlijk ontstaan in de

tallen jaren van geen onderhoud volledig verland en nauwelijks nog waterhoudend. Vissen waren niet meer aanwezig in het vijverbiotoop en enkel gele plomp kon overleven op de dikke slibbodem. Andere waterplanten werden niet meer aangetroffen in het 'vermodderde' biotoop. In totaal werd niet minder dan 600 ton slib uit de behoorlijk grote vijver afgevoerd. Het resultaat van dit natuurherstel mag gezien worden, de vijver bevat dankzij de ruimingswerken opnieuw een kraakheldere watermassa. De geslibruimde vijver zal vrij snel ingepalmd worden door allerlei waterfauna en -flora die enkel in continu waterhoudende biotopen kan overleven. **De kwak die in 2022 voor het eerst in reservaat Linie gebreed heeft er alvast een nieuw foerageergebied bij.**

Bij vzw Durme werken we dus - in één van de droogste periodes uit de geschiedenis - hard aan oplossingen om de gevolgen van de droogte tegen te gaan. Niet enkel voor plant en dier, maar ook voor de mens.

Deze drie in de zomer van 2022 uitgevoerde Blue-dealprojecten zijn het resultaat van een samenwerking tussen vzw Durme, de Vlaamse Overheid en het Europees plattelandsfonds en werden financieel ondersteund door opgesomde instanties.

Michaël Crapoen en Kristof Scheldeman

